A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2006. március 23.*

A C-237/04. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tribunale di Cagliari (Olaszország) a Bírósághoz 2004. június 7-én érkezett, 2004. május 14-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **Enirisorse SpA**

és

a **Sotacarbo SpA**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: C. W. A. Timmermans tanácselnök, R. Schintgen (előadó), R. Silva de Lapuerta, P. Kūris és G. Arestis bírák,

* Az eljárás nyelve: olasz.

főtanácsnok: M. Poiares Maduro,
hivatalvezető: K. Sztranc tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2005. október 27-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az Enirisorse Spa képviseletében G. Dore és C. Dore avvocati,

– a Sotacarbo Spa képviseletében F. Angioni, D. Scano, G. M. Roberti és I. Perego avvocati,

– az olasz kormány képviseletében I. M. Braguglia, meghatalmazotti minőségben, segítője: P. Gentili avvocato dello Stato,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében V. Di Bucci és E. Righini, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2006. január 12-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 43., EK 44., EK 48., EK 49. és ezt követő, a letelepedés szabadságáról és a szolgáltatások szabad mozgásáról rendelkező cikkek, valamint az EK 87. cikk értelmezésére irányul.

2 A kérelmet az Enirisorse SpA (a továbbiakban: Enirisorse) és a Sotacarbo SpA (a továbbiakban: Sotacarbo) közötti jogvita keretében annak tárgyában terjesztették elő, hogy ez utóbbi megtagadta azon részvények ellenértékének az Enirisorse számára történő visszafizetését, amelyeket ez a Sotacarbóban birtokolt, a Sotacarbóból történő tőkekivonása során.

Nemzeti jogi háttér

3 Az olasz polgári törvénykönyv 2437. cikke így rendelkezik:

„A társaság tevékenységének vagy formájának módosítására, illetve a székhely külföldre történő áthelyezésére vonatkozó határozathoz szavazatukkal hozzá nem járuló tagoknak jogukban áll a társaságból kilépni, és részvényeik értékének visszafizetését követelni az utolsó hat hónap középárfolyamán, ha a részvényeket jegyzik a tőzsdén, illetve ellenkező esetben az utolsó gazdasági év mérlegéből következő társasági vagyonnal arányosan.

A taggyűlésen részt vett tagok a kilépésről szóló bejelentést ajánlott levélben a taggyűlés lezárását követő három napon belül kötelesek megtenni, a taggyűlésen részt nem vett tagok pedig a határozat határozatok könyvébe történő bejegyzésének időpontját követő tizenöt napon belül.

Minden olyan feltétel semmis, amely kizárja a kilépés jogát, vagy megnehezíti annak gyakorlását."

4 Az 1985. június 27-i 351. sz. törvény (GURI 166. szám, 1985. július 16., 5019. o., a továbbiakban: 351/1985 törvény) 5. cikke értelmében:

„1. Az ENI, az ENEL és az ENEA jogosult olyan részvénytársaság alapítására, amelynek célja a szén felhasználására vonatkozó innovatív és korszerű technológiák kifejlesztése (dúsítás, tüzeléstechnikák, cseppfolyósítás, gázosítás, karbonkémia stb.) az alábbiak útján:

a) az 1985. március 9-i 110. sz. törvény 1. cikke m) pontjában előírt kutatóközpont létesítése Szardínián;

b) a szén felhasználására vonatkozó innovatív technológiákat bemutató létesítmények tervezése és kivitelezése;

c) a szenet nem tüzelőanyagként felhasználó ipari létesítmények létrehozása.

2. Az e cikkben előírt részvénytársaság alapításának költségei az e törvény 6. cikkében szereplő költségvetési tételt terhelik.

[...]

4. Az e cikk (1) bekezdésében említett gazdasági egységek jogosultak arra, hogy akár a saját, akár az állam törvényei által rendelkezésükre bocsátott eszközökkel hozzájáruljanak a szén felhasználása korszerű technológiáinak fejlesztésére irányuló projekt ipari szakaszának megvalósításához szükséges befektetésekhez.

[...]"

5 A 351/1985 törvény 6. cikke előírja, hogy „az e törvény alkalmazásából eredő költségeket – 80 milliárd ITL az 1985. évre, 90 milliárd ITL az 1986. évre és 100 milliárd ITL az 1987. évre – a Pénzügyminisztériumnak az 1985-ös költségvetési évre vonatkozó költségelőirányzata 9001. fejezetében az 1985–1987 közötti három éves költségvetés tekintetében előírt keretösszeg megfelelő csökkentésével kell biztosítani, e célból az »Intézkedések Szardínia tartomány javára az ásványenergetikai ágazatban, az általános metanizációs program helyettesítéseként« tartalékot felhasználva."

6 Az 1999. május 11-i 140. sz. törvény (GURI 117. szám, 1999. május 21., 4. o., a továbbiakban: 140/1999 törvény) 7. cikkének (4) és (5) bekezdése így rendelkezik:

„4. Az ENI és az ENEL jogosult arra, hogy kilépjen az 1985. június 27-i 351. sz. törvény 5. cikkének (1) bekezdése értelmében a Sulcis szénmedencéből kitermelt szén felhasználására vonatkozó innovatív és korszerű technológiák kifejlesztése céljából létrehozott részvénytársaságból, a még be nem fizetett vagyoni hozzájárulás teljesítését követően.

5. A (4) bekezdés szerinti társaságnak az e törvény hatálybalépését követő kilencven napon belül új, a megjelölt célkitűzések elérésére irányuló tevékenységi programot kell bemutatnia."

7 A 2002. december 12-i 273. sz. törvény 33. cikke (a GURI 293. számának melléklete, 2002. december 14., a továbbiakban: 273/2002 törvény) értelmében:

„Az 1999. május 11-i 140. sz. törvény 7. cikkének (5) bekezdése szerinti tevékenységi terv végrehajtásához szükséges pénzügyi eszközöknek a Sotacarbo részére történő biztosítása céljából a társaság részvényesei az e törvény hatálybalépését követő hatvan napon belül kötelesek teljesíteni a még be nem fizetett vagyoni hozzájárulásukat, és a társaságból azzal a feltétellel léphetnek ki, hogy lemondanak minden, a társaság vagyonát érintő jogukról, és teljesítik a még be nem fizetett vagyoni hozzájárulást. Az 1999. május 11-i 140. sz. törvény 7. cikke (5) bekezdésének megfelelően a Sotocarbo Spa-val előzetesen közölt kilépési nyilatkozatok az e törvény hatálybalépését követő harminc napon belül visszavonhatók. E határidő elteltét követően a kilépést véglegesnek kell tekinteni, oly módon, hogy a kilépő tag a fent hivatkozott feltételeket fenntartás nélkül elfogadta."

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

8 A 351/1985 törvény 5. cikke szerinti társaságot Sotacarbo néven hozták létre. A három részvényes közül kettő közvállalkozás (Ente nazionale idrocarburi, a továbbiakban: ENI, valamint Ente nazionale per l'energia elettrica, a továbbiakban: ENEL), illetve egy közintézmény (Comitato nazionale per la ricerca e lo sviluppo dell'energia nucleare e delle energie alternative, a továbbiakban: ENEA) volt. Amint az e törvény 6. cikkéből is következik, a Sotacarbo alapításának költségeit az állam viselte.

9 1987-ben az ENI tőke-hozzájárulás címén 12 708 900 033 ITL-t fizetett a Sotacarbónak egy szardíniai szénkutató központ létrehozása céljából.

10 1992-ben az ENI-t és az ENEL-t privatizálták, és részvénytársasággá alakultak. Az ENI, amelynek nem állt már érdekében megtartani a részesedését a Sotacarbóban, e részesedést leányvállalatára, az Enirisorsére ruházta át. Ez utóbbi a 140/1999 törvény 7. cikke (4) bekezdésének értelmében gyakorolta a Sotocarbóból történő kilépésének jogát, és befizette a vagyoni hozzájárulása még be nem fizetett részének megfelelő összeget. Ugyanakkor a Sotacarbótól saját részvényei értékének visszafizetését kérte a Sotocarbo társasági vagyonával arányosan.

11 A Sotacarbo nem tett eleget ennek a kérelemnek, és 2001. március 12-én tájékoztatta az Enirisorsét, hogy az ugyanezen év február 12-én tartott rendkívüli taggyűlés úgy döntött, hogy megsemmisítik az Enirisorse részvényeit, és nem fizetik vissza ezek ellenértékét.

12 Az Enirisorse a szóban forgó részvények értékének visszafizetése céljából keresetet nyújtott be a Tribunale di Cagliarihoz. Kérelmének alátámasztására arra hivatkozott, hogy a 140/1999 törvény 7. cikkének (4) bekezdése elismerte a Sotocarbóból történő kilépésének jogát, és hogy a polgári törvénykönyv 2437. cikkének értelmében ez utóbbi köteles volt részére visszafizetni a szóban forgó részvények értékét.

13 Az Enirisorse keresetének benyújtását követően elfogadott 273/2002 törvény, különösen pedig e törvény 33. cikkének hatálybalépése arra késztette az Enirisorsét, hogy azt kérje ettől a bíróságtól, hogy különösen arra irányuló kérdést terjesszen a Bíróság elé, hogy a szóban forgó törvény 33. cikkében előírthoz intézkedés az EK 87. cikk szerinti állami támogatásnak minősül-e.

14 Mivel egyfelől úgy ítélte meg, hogy a 273/2002 törvény 33. cikke olyan támogatáshoz juttatta a Sotacarbót, amelyet az EK-Szerződésnek az állami támogatásokra vonatkozó rendelkezéseire tekintettel kell értékelni, másfelől pedig kétségei támadtak a szóban forgó cikknek a „piacgazdasági" egyenlő bánásmód elvével való összeegyeztethetőségével kapcsolatban, a Tribunale di Cagliari úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és az alábbi kérdéseket terjeszti előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„1) A [273/2002.] törvény 33. cikkében foglalt rendelkezés olyan, az EK 87. cikkel összeegyeztethetetlen állami támogatást jelent-e a Sotacarbo Spa javára, amelyet jogellenesen nyújtottak, mivel az EK 88. cikk (3) bekezdése szerinti tájékoztatás nem történt meg?

2) A hivatkozott rendelkezés ellentétben áll-e az EK 43., EK 44., EK 48., EK 49. és azt követő cikkekben foglalt letelepedési szabadsággal és a szolgáltatások szabad mozgásával?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatóságáról

A Bíróság elé terjesztett észrevételek

15 A Sotacarbo előzetesen arra hivatkozik, hogy a Bíróságnak az előzetes döntéshozatalra irányuló kérelmek elfogadhatósága tekintetében kialakított feltételek alapján a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdéseket elfogadhatatlannak kell minősíteni. Először is az előzetes döntéshozatalra utaló végzés ugyanis nem tartalmaz semmiféle, a Sotacarbo társaság sajátos jogi természetére, a rábízott közérdekű feladatokra, sem pedig azon különleges jogszabályokra vonatkozó leírást, amelyeknek e társaságot alárendelték. Továbbá a kérdést előterjesztő bíróság nem határozta meg kellő pontossággal azt a nemzeti jogi keretet, amelybe a 273/2002

törvény 33. cikke illeszkedik. Végül az előzetes döntéshozatalra utaló végzés nem tartalmaz semmilyen, a Szerződésnek az első kérdés tárgyát és a második kérdés tárgyát alkotó cikkei közötti összefüggésre vonatkozó magyarázatot. Ezenkívül a második kérdés egyáltalán nem releváns az alapügy megoldása szempontjából.

16 Az olasz kormány és az Európai Közösségek Bizottsága arra emlékeztetnek, hogy – amint az a C-295/97. sz. Piaggio-ügyben 1999. június 17-én hozott ítélet (EBHT 1999. I-3735. o.) 29–33. pontjából is következik – előzetes döntéshozatal iránti kérelem keretében a Bíróságnak nincs hatásköre arra, hogy értékelje valamely esetleges állami támogatásnak a közös piaccal való összeegyeztethetőségét. A Bíróság ugyanis kizárólag csak azt mérlegelheti, hogy a szóban forgó nemzeti rendelkezés az „állami támogatás" fogalmába tartozik-e, vagy sem. E körülményekre figyelemmel az olasz kormány úgy ítéli meg, hogy elfogadhatatlan az első kérdés annak megállapítására irányuló része, hogy az alapjogvitában érintett intézkedés a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősül-e. A Bizottság a maga részéről az első kérdés újrafogalmazását javasolja a célból, hogy a Bíróság hasznos választ tudjon adni a nemzeti bíróság részére. A második kérdést illetően az olasz kormány és a Bizottság úgy ítélik meg, hogy mivel a kérdést előterjesztő bíróság nem jelölte meg a pontos indokait annak, hogy miért kellett feltennie ezt a kérdést, a kérdés elfogadhatatlan.

A Bíróság válasza

17 Elsősorban arra kell emlékeztetni, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a közösségi jog nemzeti bíróság számára hasznos értelmezésének szükségessége megköveteli, hogy a nemzeti bíróság meghatározza az általa felvetett kérdés ténybeli és jogszabályi hátterét, vagy legalábbis kifejtse azokat a ténybeli körülményeket, amelyeken e kérdés alapul (lásd különösen a C-115/97–C-117/97. sz., Brentjens' egyesített ügyekben 1999. szeptember 21-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-6025. o.] 38. pontját; a C-207/01. sz., Altair Chimica ügyben 2003. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-8875. o.] 24. pontját és a C-72/03. sz., Carbonati Apuani ügyben 2004. szeptember 9-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-8027. o.] 10. pontját).

18 Így az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben szereplő információnak nem kizárólag azt kell lehetővé tennie, hogy a Bíróság hasznos válaszokat adhasson, hanem azt is, hogy a tagállamok kormányai és az egyéb érdekelt felek a Bíróság alapokmányának 23. cikke értelmében előterjeszthessék észrevételeiket. A Bíróság feladata arra ügyelni, hogy ez a lehetőség biztosított legyen, figyelemmel arra a tényre, hogy a fent hivatkozott rendelkezés értelmében csak az előzetes döntéshozatalra utaló végzésekről tájékoztatják az érdekelt feleket (lásd különösen a C-128/97. és C-137/97. sz., Testa és Modesti egyesített ügyekben 1998. április 30-án hozott végzés [EBHT 1998., I-2181. o.] 6. pontját; a C-325/98. sz. Anssens-ügyben 1999. május 11-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-2969. o.] 8. pontját és a fent hivatkozott Altair Chimica ügyben hozott ítélet 25. pontját).

19 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló végzés röviden, de precízen mutatja be az érintett nemzeti jogi keretet, valamint az alapügy eredetét és jellegét. Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróság kielégítően ismertette a közösségi jog értelmezése iránti kérelmének mind ténybeli, mind jogi hátterét, és minden olyan információt rendelkezésre bocsátott, amely szükséges ahhoz, hogy a Bíróság hasznos választ tudjon adni a szóban forgó kérelemre.

20 Következésképpen el kell utasítani a Sotacarbónak azt az érvelését, amely arra irányul, hogy a Bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelem egészét elfogadhatatlannak minősítse.

21 Emellett a második előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés tekintetében emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság rögzítette: elengedhetetlen, hogy a nemzeti bíróság minimális mértékben magyarázatot adjon az értelmezendő közösségi rendelkezések kiválasztásának okáról, valamint az e rendelkezések és a jogvita során alkalmazandó nemzeti jogszabály között általa megállapított összefüggésről (a C-116/00. sz. Laguillaumie-ügyben 2000. június 28-án hozott végzés [EBHT 2000., I-4979. o.] 16. pontja és a fent hivatkozott Carbonati Apuani ügyben hozott ítélet 11. pontja).

22 Márpedig meg kell állapítani, hogy a jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság nem jelöli meg, milyen indokok alapján választotta ki a második kérdésében szereplő közösségi rendelkezéseket. Következésképpen a második kérdést – mint elfogadhatatlant – el kell utasítani.

23 Végül az első kérdést illetően az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a támogatási intézkedések vagy a támogatások valamely rendszere közös piaccal való összeegyeztethetőségének mérlegelése a közösségi bíróság ellenőrzése mellett eljáró Bizottság kizárólagos hatáskörébe tartozik (a C-354/90. sz., Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires és Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon ügyben 1991. november 21-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-5505. o.] 14. pontja; a C-39/94. sz., SFEI és társai ügyben 1996. július 11-én hozott ítélet [EBHT 1996., I-3547. o.] 42. pontja, valamint a fent hivatkozott Piaggio-ügyben hozott ítélet 31. pontja). Következésképpen a nemzeti bíróság az EK 234. cikk értelmében előterjesztett döntéshozatal iránti kérelem keretében nem kérdezheti a Bíróságot valamely támogatási intézkedésnek vagy támogatási programnak a közös piaccal való összeegyeztethetőségéről (a C-297/01. sz., Sicilcassa és társai ügyben 2003. július 24-én hozott végzés [EBHT 2003., I-7849. o.] 47. pontja).

24 A Bíróság ugyanakkor több ízben úgy ítélte meg, hogy bár nem dönthet az EK 234. cikk alapján indított eljárásban a belső jogszabályoknak a közösségi jogi rendelkezésekkel való összeegyeztethetőségéről, és nem értelmezheti a nemzeti törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket sem, hatáskörrel rendelkezik arra, hogy tájékoztassa a kérdést előterjesztő bíróságot minden olyan, a közösségi jog releváns értelmezésére vonatkozó szempontról, amely lehetővé teszi számára ezen összeegyeztethetőség értékelését az előtte folyó eljárásban (lásd különösen a C-292/92. sz., Hünermund és társai ügyben 1993. december 15-én hozott ítélet [EBHT 1993., I-6787. o.] 8. pontját; a C-28/99. sz., Verdonck és társai ügyben 2001. május 3-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-3399. o.] 28. pontját; a C-399/98. sz., Ordine degli Architetti és társai ügyben 2001. július 12-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-5409. o.] 48. pontját, valamint a C-285/99. és C-286/99. sz., Lombardini és Mantovani egyesített ügyekben 2001. november 27-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-9233. o.] 27. pontját).

25 E körülményekre figyelemmel meg kell állapítani, hogy az első előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés kizárólag annyiban fogadható el, amennyiben az annak megállapítására irányul, hogy az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti támogatásnak kell-e minősíteni az alapügyben érintetthez hasonló nemzeti szabályozást, amely az állam által ellenőrzött társaság tagjai számára az általános szabályozástól eltérően azzal a feltétellel teszi lehetővé az e társaságból való kilépést, hogy lemondanak minden, a szóban forgó társaság vagyonára vonatkozó jogukról.

Az első kérdésről

26 E tekintetben azonban emlékeztetni kell arra, hogy az ily módon újrafogalmazott kérdés az EK 87. cikk (1) bekezdésének értelmezésére irányul. Következésképpen meg kell vizsgálni, hogy fennállnak-e e rendelkezés alkalmazásának feltételei.

27 Először azt kell megvizsgálni, hogy a Sotacarbo a hivatkozott rendelkezés szerinti vállalkozásnak minősül-e.

28 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a versenyjogban a „vállalkozás" fogalma minden gazdasági tevékenységet folytató jogalanyra kiterjed, függetlenül azok jogállásától és finanszírozási módjuktól (lásd különösen a C-41/90. sz., Höfner és Elser ügyben 1991. április 23-án hozott ítélet [EBHT 1991., I-1979. o.] 21. pontját; a C-67/96. sz. Albany-ügyben 1999. szeptember 21-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-5751. o.] 77. pontját; a C-180/98–C-184/98. sz., Pavlov és társai egyesített ügyekben 2000. szeptember 12-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-6451. o.] 74. pontját, valamint a C-222/04. sz., Cassa di Risparmio di Firenze és társai ügyben 2006. január 10-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-289. o.] 107. pontját).

29 Gazdasági tevékenységnek minősül minden olyan tevékenység, amely áruk vagy szolgáltatások adott piacon történő kínálatában áll (a 118/85. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1987. június 16-án hozott ítélet [EBHT 1987., 2599. o.] 7. pontja; a C-35/96. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1998. június 18-án hozott ítélet [EBHT 1998., I-3851. o.] 36. pontja; a fent hivatkozott Pavlov és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 75. pontja, valamint a fent hivatkozott Cassa di Risparmio di Firenze és társai ügyben hozott ítélet 108. pontja).

30 A jelen ügyben, bár az e tekintetben történő értékelés a nemzeti bíróság feladata, meg kell állapítani, hogy a Bíróság rendelkezésére álló iratok egyes adatai arra engednek következtetni, hogy a Sotacarbo tevékenysége gazdasági jelleget mutat.

31 Ugyanis – amint arra a főtanácsnok is rámutat indítványának 25. pontjában – a Sotacarbo feladata különösen a szén felhasználására vonatkozó új technológiák kifejlesztése és speciális támogatási szolgáltatások nyújtása azon közigazgatási és közintézmények, valamint gazdasági társaságok számára, amelyek érdekeltek e technológiák kifejlesztésében. Márpedig éppen az ilyen jellegű tevékenység képezi általában a vállalkozások gazdasági tevékenységének lényegét. Egyébiránt nem vitatott, hogy a Sotacarbo nyereségszerzésre törekszik.

32 Az olasz kormány állításával ellentétben ezt az értékelést az sem cáfolja meg, hogy a Sotacarbót közvállalkozások hozták létre, és az olasz államtól származó forrásokból finanszírozzák, meghatározott kutatási tevékenységek folytatása céljából.

33 Egyfelől ugyanis az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a finanszírozás módja nem releváns annak megállapítása szempontjából, hogy valamely jogalany gazdasági tevékenységet végez-e (lásd a jelen ítélet 28. pontját).

34 Másfelől a Bíróság már úgy határozott, hogy az a tény, hogy valamely jogalanyra közérdekű feladatok ellátását bízták, nem akadályozza meg, hogy a szóban forgó tevékenység gazdasági tevékenységnek minősüljön (lásd ebben az értelemben a C-475/99. sz., Ambulanz Glöckner ügyben 2001. október 25-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-8089. o.] 21. pontját).

35 Következésképpen az a tény, hogy a Sotacarbót meghatározott kutatási tevékenységek folytatása céljából hozták létre – ez utóbbi állításával ellentétben – nem meghatározó ebben a tekintetben.

36 E körülményekre figyelemmel nem zárható tehát ki, hogy a Sotacarbo gazdasági tevékenységet folytat, és következésképpen az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti vállalkozásnak minősíthető.

37 Másodsorban meg kell vizsgálni a hivatkozott rendelkezés szerinti állami támogatás fogalmának különböző elemeit.

38 A Bíróság ugyanis több ízben úgy ítélte meg, hogy a támogatásnak való minősüléshez az EK 87. cikk (1) bekezdésben említett feltételek összességének teljesülnie kell (lásd a C-142/87. sz., Belgium kontra Bizottság, ún. „Tubemeuse" ügyben 1990. március 21-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-959. o.] 25. pontját; a C-278/92–C-280/92. sz., Spanyolország kontra Bizottság egyesített ügyekben 1994. szeptember 14-én hozott ítélet [EBHT 1994., I-4103. o.] 20. pontját; a C-482/99. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 2002. május 16-án hozott ítélet [EBHT 2002., I-4397. o.] 68. pontját és a C-280/00. sz., Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben 2003. július 24-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-7747. o.] 74. pontját).

39 Ily módon először is szükséges, hogy állami vagy állami forrásból történő beavatkozásról legyen szó. Másodszor szükséges, hogy e beavatkozás alkalmas legyen a tagállamok közötti kereskedelem érintésére. Harmadszor kedvezményezettje részére előnyt kell juttatnia. Negyedszer szükséges, hogy a versenyt torzítsa, vagy azzal fenyegessen. (lásd a fent hivatkozott Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben hozott ítélet 75. pontját és a C-172/03. sz. Heiser-ügyben 2005. március 3-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-1627. o.] 27. pontját).

40 A jelen ügyben – tekintve, hogy a felek észrevételei elsősorban a harmadik feltételt érintik – először ezt kell megvizsgálni.

41 Amíg az alapjogvita felperese azt állítja, hogy a 273/2002 törvény 33. cikke az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti előnynek minősül a Sotacarbo vonatkozásában, ez utóbbi – a Bizottság által támogatva – úgy ítéli meg, hogy ez nem így van.

42 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a támogatások fogalma nemcsak a ténylegesen nyújtott juttatásokat foglalja magában, hanem az olyan beavatkozásokat is, amelyek különböző formát öltve enyhítik a vállalkozás költségvetését rendszerint érintő terheket, és amelyek így anélkül, hogy a szó szoros értelmében támogatásoknak minősülnének, ugyanolyan jelleggel és hatással rendelkeznek (lásd különösen a C-143/99. sz., Adria-Wien Pipeline és Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke ügyben 2001. november 8-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-8365. o.] 38. pontját és a fent hivatkozott Heiser-ügyben hozott ítélet 36. pontját).

43 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a 140/1999 és a 273/2002 törvény – amelyeket, amint arra a főtanácsnok is emlékeztet indítványa 32. pontjában, nem lehet egymástól elszigetelve vizsgálni – a jognak a részvényesek társaságból való kilépését szabályozó – különösen a polgári törvénykönyv 2437. cikkén alapuló – általános rendelkezéseitől eltérő szabályozást vezet be. A polgári törvénykönyv ugyanis csak a társaság tevékenységének vagy formájának módosítására, illetve a székhely külföldre történő áthelyezésére vonatkozó határozatokhoz szavazatukkal hozzá nem járuló részvényesek kilépési jogát ismeri el.

44 Így a 140/1999 törvény a be nem fizetett vagyoni hozzájárulás teljesítésének feltétele mellett kivételes kilépési lehetőséget biztosít a Sotacarbo társaság részvényeseinek, amely lehetőséggel ez utóbbiak nem élhettek volna, ha ezt a törvényt nem fogadták volna el, mivel az alapjogvitában nem teljesültek a polgári törvénykönyv 2437. cikke alkalmazásának feltételei.

45 Emellett a 273/2002 törvény 33. cikke kizárólag akkor zárja ki a részvények értékének a részvényesek számára történő visszatérítését, ha ezzel az általános szabályozástól eltérő lehetőséggel élnek.

46 Márpedig e lehetőség nem minősíthető az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti előnynek a Sotacarbo vonatkozásában.

47 Az alapügyben érintett nemzeti szabályozás ugyanis – amint arra a Bizottság is helyesen rámutat – nem biztosít előnyt sem a részvényeseknek, akik részvényeik értékének megtérítése nélkül kivételes módon kiléphetnek a Sotacarbóból, sem pedig a társaságnak, mivel a részvényesek jogosultak, de nem kötelesek kilépni a társaságból, ha az általános szabályozás által e tekintetben előírt feltételek nem teljesültek.

48 Mindebből az következik, hogy a 273/2002 törvény annak elkerülésére szorítkozik, hogy a Sotacarbót olyan teher sújtsa, amely rendes körülmények között nem létezne. Következésképpen ez a törvény csak a részvényeseknek a szóban forgó társaságból a 140/1999 törvényben előírt kilépési lehetőségét korlátozza, és nem irányul arra, hogy olyan gazdasági terhet csökkentsen, amelyet a társaságnak egyébként viselnie kellene.

49 E tekintetben meg kell még jegyezni, hogy amennyiben a 273/2002 törvény 33. cikke a visszatérítéshez való jogot abban az esetben is kizárná, ha a kilépés a polgári törvénykönyv 2437. cikkében előírt feltételek mellett történik, e rendelkezés az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti előnynek minősülhetne. A Bíróság rendelkezésére álló iratokból azonban nem ez következik.

50 Mivel az EK 87. cikk (1) bekezdésében előírt feltételek kumulatív jellegűek (lásd a jelen ítélet 38. pontját), nem szükséges megvizsgálni, hogy az állami támogatás fogalmának egyéb elemei is megvalósulnak-e a tényállásban.

51 Az első kérdésre tehát azt kell válaszolni, hogy nem minősíthető az EK 87. cikk szerinti támogatásnak az alapügyben érintetthez hasonló nemzeti szabályozás, amely az állam által ellenőrzött társaság tagjai számára az általános szabályozástól eltérően azzal a feltétellel teszi lehetővé az e társaságból történő kilépést, hogy lemondanak minden, a szóban forgó társaság vagyonára vonatkozó jogukról.

A költségekről

52 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

Nem minősíthető az EK 87. cikk szerinti támogatásnak az alapügyben érintetthez hasonló nemzeti szabályozás, amely az állam által ellenőrzött társaság tagjai számára az általános szabályozástól eltérően azzal a feltétellel teszi lehetővé az e társaságból történő kilépést, hogy lemondanak minden, a szóban forgó társaság vagyonára vonatkozó jogukról.

Aláírások